

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Fredrika-Bremer-Förbundets medlemmar anmodas att med snaraste till byrån, 54 Drottninggatan, 1 tr., insända års-afgifter och prenumerationsafgifter.

1895.

1:a häft.

DAGNY

TIDSKRIFT FÖR SOCIALA OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET.

INNEHÅLL:

Till våra läsare!

Nu gällande vigselformulär.

Ellen Lundberg, f. Nyblom, Mitt försvar. (Ur diktsamlingen »Lyriska stämningar, belönad med Svenska Akademiens 2:dra pris.)

M. Anholm, Asiatiska interiörer. I. En nunna.

Hellen Lindgren, Lille Eyalfs plats i Ibsens diktning.

Dici, En klenod.

Något om sjukvården på landsbygden i Baden.

Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet.

Från skilda håll.

Pris pr årgång: | För Förbundets medlemmar kr. 2: 50.
| För icke medlemmar » 4: 00.

Fredrika-Bremer-Förbundets adr.: Drottninggatan 54.

**K. M. Lundbergs Bosättningsmagasin och
Almedahls Fabriks Försäljningsmagasin**

7 Storkyrkobrinken 7
STOCKHOLM.

Specialité: **Linne-** och **Sängutstyrslar.**

Största härvarande lager af **Linne- & Bomullsväfnader:**

Duktyger, Handdukar, Näsdular, Spetsar, Lakanslärfter, Broderier.

Färdigsydd **Damutstyrslar**, tillverkade å egen syateljier.

*Priskurant och prover sändas franko. Order å väfnader, uppgående till
minst 25 kronor, levereras fritt vid närmaste järnvägs- eller ångbåtsstation.*

Gunilla Viléns Handarbets-Atelier,

46 Klarabergsgatan 46.

Grundlig och praktisk undervisning lämnas elever i alla slags handarbeten. Kurs, omfattande 50 tim., *15 kr.*, en lektion, 2 tim., *75 öre.* Resande i Stockholm uppmärksammas på min Handarbets-Atelier såsom särdeles lämplig därigenom, att eleven själf får bestämma lektionstiden från 9 f. m. till 5 e. m.

OBS! Beställningar emottagas för uppritningar, monteringar samt förfärdigande af linneutstyrslar.

Kurser i matlagning

Kommendörsgatan 13.

Praktisk och teoretisk undervisning i huslig ekonomi meddelas vid **Östermalms högre läroanstalt för flickor** i arbetslag å sex elever.

Anmälningar mottagas i skolhuset kl. $\frac{1}{2}$ 12— $\frac{1}{2}$ 1 midd. och hos Rektor **E. Schwartz**, Grefftureg. 46 kl. 4—5 e. m.

England. A Swedish young lady will be received in an English Rector's family. — Charming country. — Every facility for thoroughly learning the English language.

For particulars apply to Miss Pidcock Easton Rectory Winchester England or to Fröken Elisabeth Carlson, 5 Observatoiregatan, Stockholm.

Saisonens Modellkappor

samt hela det färdiga lagret af

Vinterkappor

slutförsäljas från och med Torsdagen den 1 Nov.

till betydligt nedsatta priser.

21 TH. LUND, 21
Drottninggatan
OBS! 1 tr. upp. OBS!

Aug. Magnusson

(etablerad 1860)

46 & 48 Vesterlånggatan 46 & 48

Försäljningslokaler: *nedra botten, en, två* och *tre* tr. upp

STOCKHOLM.

Största lager i Norden

af

Kulörta o. Svarta Ylleklädningstyger

Kulörta och Svarta Sidentyger

Bomulls-Tvättklädningstyger

Schalar och Kapptyger m. m.

Observera! Genom direkta förbindelser med in- och utlandets förnämsta fabrikanter kan jag erbjuda ofvannämnda artiklar **bättre** och **billigare** än någon annan och torde en hvar genom besök i mina lokaler eller genom requisition af prover och varor lätt blifva öfvertygad om fördelen att hos mig fylla sina behof af dessa artiklar.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

Prover på begäran
kostnadsfritt.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna vården af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtroddä uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning

(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiden kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som indflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att in-teckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år pr 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

C. E. LAGERSTRÖM

Sybehörs- & Modeaffär

29 Drottninggatan 29

18 Humlegårdsgatan 18

18 Götgatan 18

Kruses Pensionat & Hôtel

Klarabergsgatan 52, Stockholm,

två minuters väg från Centralstationen, erbjuder såväl enkla som eleganta rum n. b. eller 2 och 3 tr. Pris: från 1: 25 per dygn. — Ref. Med. Doktor *E. W. Wretling*, Stockholm, Doktor *H. Åkerström*, Upsala m. fl.

Vaktmästare möter vid stationen.

*

DAGNY

TIDSKRIFT

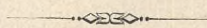
FÖR

SOCIALA OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF

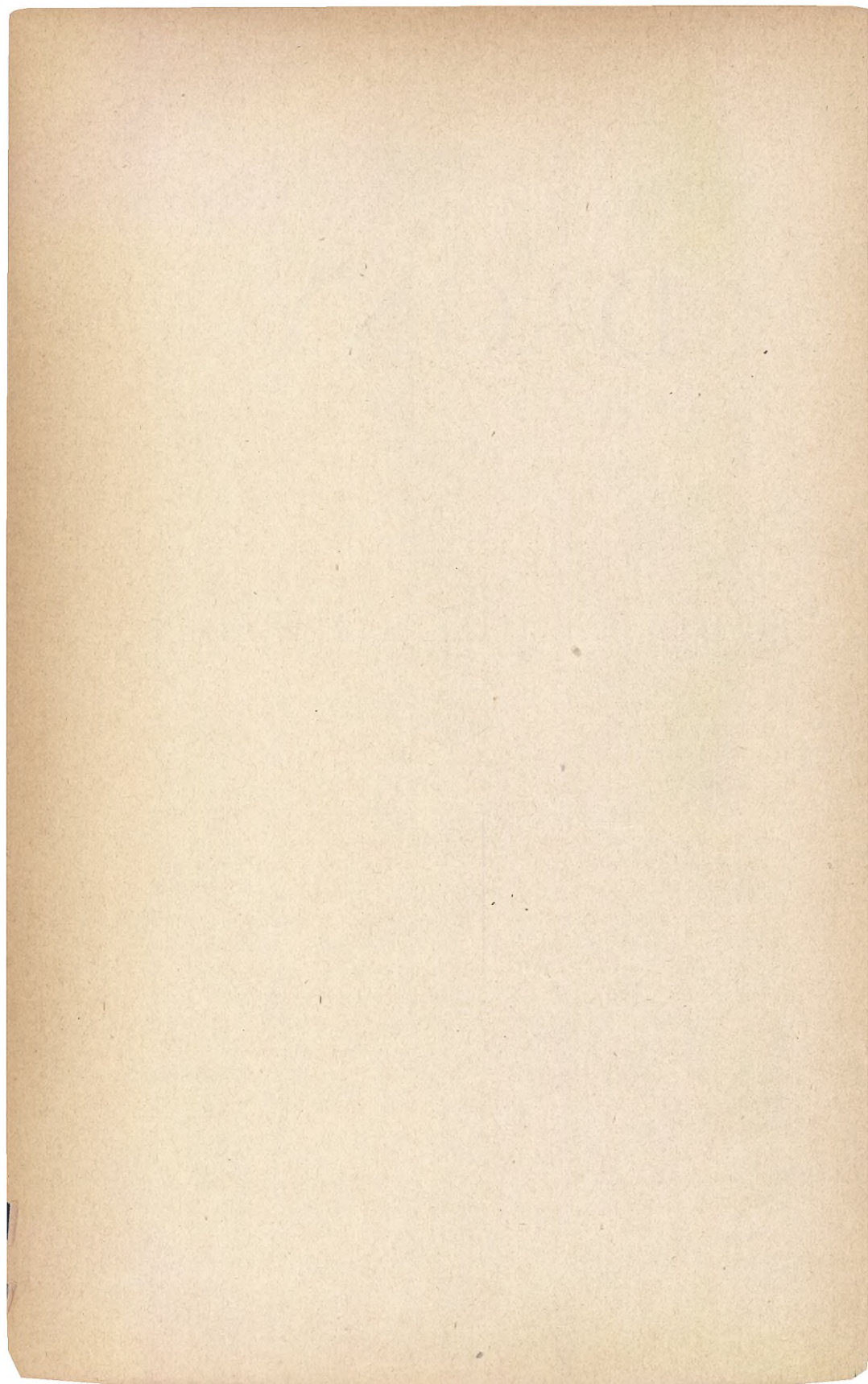
FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

1895.

STOCKHOLM
AFTONBLADETS AKTIEBOLAGS TRYCKERI
1895

Till våra läsare!

Med detta år ingår Dagny i sitt 10:de årsskede. En kort period, då man mäter efter ett människolifs vanliga måttstock, men en ej oansenlig ålder, sedt från en tidskrifts synpunkt, hvilka pressalster kanske mer än andra människoverk bruka vara af en kortlifvad beskaffenhet. Att Dagny trots svårigheter och strider, — och att dessa ej saknats ligger i själfva företagets natur — ser sig i stånd att med obrutna krafter och gladt mod åter sända ut en ny årgång i världen, den 10:de i ordningen, därför har hon i främsta rummet att tacka de traditioner, hon fått i arf efter sin föregångerska, »Tidskrift för hemmet», hvars mantel hon prisat sig lycklig att få upptaga, samt den falang af vänner och gynnare, som under de flydda åren med aldrig svikande förtroende och intresse uppmuntrat dess sträfvanden. Det är med denna säkra grund att bygga på Dagny allt framgent vill fortgå på den bana, hon från början beträdt, den nämligen, som har befrämjandet af kvinnans högre intressen till mål.

Kvinnofrågan skall således alltjämt vara den företeelse inom vårt sociala lif, åt hvilken vi hufvudsakligast ägna vår uppmärksamhet. Lik alla spörsmål af social-reformatorisk betydelse har kvinnofrågan, vare sig den betecknats som liktydig med den mest vidtgående radikalism eller som kriterium på en flinthård konservatism — och båda dessa tydningar hör man lika ofta upprepas — hållit jämna steg med utvecklingen. Den ter sig i sanning anorlunda i våra dagar mot för ett 40-tal af år sedan, då, först väckt af Fredrika Bremer, den med så mycken värme och kraft förfäktades i »Tidskrift för hemmet». Då gällde det att bryta väg, där det endast fanns obanade stigar, att nedbryta förskansningar, som med sekelgamla murars hållkraft voro resta som värn mot hvarje frihetens anlopp.

Allt reformarbete kräfver strid. Men vi tro ej något land har att uppvisa med renare vapen vunna segrar, än dem som utmärka kvinnoemancipationens historia i Sverige. Den tysta kraft,

som ligger i den fasta tron på en rättmätig sak, ej ett högljudt pockande på egen rätt, har varit den häfstång som kvinnosakens förkämpar användt för att undanrödja hindern och bräcka motståndet på sin väg, och det länder dessa banbrytare till heder, att kampen för kvinnans frigörelse i vårt land varit fri från den intolerans och partihätskhet, som på vissa håll karakteriserat densamma.

Hvad återstår nu för oss, den nya generationens barn, för att visa oss värdiga de traditioner vi fått i arf af den förra? Helt visst ej att domna bort i overksamhet. Det gäller, utom det att utstaka nya vägar, att med ihärdighet hålla de banor klara, som en gång blifvit öppnade, men som måhända löpa fara att stängas af reaktionens fällbommar. Arbetet för höjandet af kvinnans ställning kan ännu ej betraktas som avslutadt. Tvärtom, det kräfver alltjämt nya friska krafter. En vaken blick för tidens kraf och företeelser på detta område är nu mer än någonsin af nöden, och ett språkrör, öppet för uttalanden, som stå i sammanhang med dessa frågor, får nu lika litet som förr saknas. Det är denna sednare roll, Dagny på ett med dess åsikter öfverensstämmande sätt, efter bästa förmåga vill söka fylla.

Att vi, följande en oemotståndlig strömning i tiden, i hvad som rör behandlingen af kvinnofrågan, i viss mån slagit in på en praktisk riktning, skall möjligen betraktas som ett bortseende från den ideela synpunkt, ur hvilken frågan först utgått. Men det ideela mål, för hvilket så mången ädel kvinlig personlighet, andligen sedt, kämpat och blödt, är ej det af en alltför oförgänglig halt för att helt kunna bortskymmas äfven i en tid då man för den obönhörliga verklighetens kraf tyckes förgätit idealerna? Och midt i nutidens äflan och kamp för tillvaron skall Dagny för visso aldrig släppa det ideela målet ur sikte.

* * *

De frågor, som behandlats i tidskriften, ha alla mer och mindre stått i samband med Fredrika-Bremer-Förbundets sträfvan den och utveckling. En redogörelse för Dagnys innehåll under de gångna åren, är således i mångt och mycket en återblick på Förbundets historia. Så vidt möjligt har nämligen dess reformatoriska verksamhet blifvit följd och i artiklar, utgångna från framstående auktoriteter inom skilda områden, har såväl den praktiska

som ideella sidan af de nya verksamhetsfält Förbundet slagit in på, framhållits.

Några af de viktigare artiklar, som återfinnas i Dagnys 9 årgångar vilja vi här nämna. Sålunda har tidskriften följt arbetet för **kvinnans deltagande i kommunala värf** genom att i olika artiklar påpeka vikten af att hon begagnar sig af sin rösträtt vid kommunala val, i hvilket sammanhang val- och rösträttsrörelsen, den politiska däri inbegripen, i England och Amerika i sakrika uppsatser behandlats. Lagreformerna med afseende å **kvinnans tillträde till skol- och fattigvårdsstyrelser** ha äfven med uppmärksamhet följts; särskildt i hvad som rör frågan om kvinnans deltagande i den offentliga fattigvården har ett par viktiga inlägg blifvit gjorda, hvilka i sin mån torde komma att bidraga till att, inom en ej allt för aflägsen framtid, äfven hvad hufvudstaden angår, åvägbringa en tillämpning af förordningen om rätt för kvinna att erhålla säte och stämma i fattigvårdsstyrelserna.

Kvinnans rättsliga ställning har i täta uppgifter om Föreningens för Gift Kvinnas Äganderätt verksamhet, äfvenså i själfständiga artiklar rörande äkta makars ägendomsförhållanden m. fl. hithörande ämnen, ofta varit föremål för behandling. Här må äfven framhållas, att alla de motioner vid riksdagen, som rört kvinnans rättsliga och sociala ställning, ha refererats i tidskriften.

Att **uppföstran** upptagit ett ej oväsentligt rum i Dagnys spalter ligger i sakens natur. **Samskolefrågan** har vid skilda tillfällen behandlats af framstående fackmän. **Folkhögskolans** uppgift och verksamhet har varit innehållit i ett par uttömmande artiklar, hvarjämte **flickskolornas** förhållanden och andra för vårt undervisningsväsen viktiga spörsmål varit före.

Hvad kvinnans arbete på **välgörehetens** fält beträffar har, utom uppgifter om de områden, där hon länge fyllt en plats, nya sådana påpekats, dels i artiklar »Om den s. k. fosterbarnsindustrien», dels i uppsatser »Om den enskilda välgöreheten och dess ordnande». Åt **sjukvårdens** utveckling i vårt land har ägnats särskild uppmärksamhet, och en sida däraf, »Sjukvårdens ordnande på landsbygden», har i all synnerhet utförligt behandlats. Bland andra frågor af humanistisk halt må äfven som en af de viktigaste erinras om den rörande »De till Danmark utvandrande allmogeflickornas förhållanden», och de intressanta uppsatser, Dagny i denna sak innehållit kunna helt säkert tillmätas en ej ringa betydelse. I **sedlighetsfrågan** har Dagny vid flera tillfällen yttrat sig och ej underlåtit att

uttala sin protest mot den riktning i den nyare litteraturen, som står i strid mot en sträng sedlighets och den allmänna moralens fordringar.

Vid de tillfällen då *kvinnan, anställd i statens och det allmännas tjänst*, sett sina intressen hotade, har Dagny ej tvekat att uppträda för att förfäkta hennes rättmätiga sak. Af artiklar, som utgjort inlägg i dylika ämnen, kunna bland andra påpekas dem »Om kvinnan i postverkets tjänst», »Telegrafisternas löneförhållanden», »Manliga och kvinnliga bankfunktionärer», »En pensionsrättsfråga» m. fl. I viss mån kan äfven till »rättsfrågornas» gebiet hänföras »Vigsselformulärssaken», hvori Dagny upprepade gånger uttalat sina åsikter.

Till denna korta öfversikt af de viktigaste ämnen, som Dagny innehållit, påpeka vi ytterligare de talrikt förekommande anmälningar och recensionerna öfver litterära arbeten, som med tidskriftens syfte stå i något sammanhang, bokkomiténs revy af barn- och ungdomsböcker däri inbegripen, samt biografierna af berömda kvinnor i såväl vårt eget land som utlandet, äfvenså meddelanden och notiser från andra länder, hvilka för kvinnofrågan äga intresse. Så långt det tyvärr alltför knappt tillmätta utrymmet det medgifvit, har tidskriften dessutom, tack vare våra förnämsta författares medverkan, då och då kunnat rikta sin skönlitterära afdelning med rese-skisser, berättelser och poem af värderikt innehåll.

Härmed tro vi oss i allmänna drag ha redogjort för Dagnys innehåll under de gångna åren. Det program, som hittills följts, skall fortfarande vara vårt rättesnöre, och sända vi nu med tillförsikt vår 10:de årgång ut i världen.

Det nu gällande vigselformuläret.

Det är ett icke ovanligt förekommande faktum, att när en åtgärd en gång blifvit vidtagen, en förordning utfärdats, ett påbud blifvit tillämpadt så brytes udden af kritiken och klandret. Men så är icke alltid fallet; missnöje och ovilja kunna vara så djupt rotade, att man icke vill finna sig i ett »fait accompli», utan fortfarande söker något sätt att råda bot för hvad som måste anses icke lämpligt och icke rätt.

Den vid nu innevarande kyrkoårs början till begagnande påbjudna kyrkohandhoken innehåller *icke* 1811 års vigselformulär oförändradt. Det mycket omordade bibelspråket: »de två skola vara ett» har nu blifvit i sin helhet citeradt: »de två skola vara ett kött». Men mot ett sådant tillägg är det just som majoriteten inom senaste kyrkomöte, efter en utförlig diskussion, med all önskvärd tydlighet uttalade sig.

Nu finnes det dock infördt i handboken. Huru olämplig man än må tycka ändringen vara, huru otillbörligt man än anser den vara tillkommen, huru öfverraskande det synes, att en sådan redaktion kunnat inför kyrkans allershögsta styresman föredragas och af Kungl. Maj:t stadfästas, — nu måste dock den nya handboken tillämpas. Visserligen har det sports, att mer än en prestman, hellre än att vid vigseln uttala ett ord, som sårar hans egen och andras finkänslighet, skulle utsätta sig för vederbörande domkapitels upprepade varningar och därpå följande ansvar; men den hierarkiska disciplinen utgår nog med seger ur en konflikt, som på sådant sätt skulle uppstå, och hvarje laglydig medborgare kan icke erkänna det befogade i ett sådant tillvägagående. Dura lex, sed lex.

Men den tid som förgått sedan den nya handboken började begagnas har icke bringat denna sak i glömska. Vid hvarje vigsel erinras man om det nya formulärets gammal-

testamentliga uppfattning af äktenskapet genom den särskilda betoning som det nu tillagda ordet gifver åt blott *en* sida af förhållandet emellan äkta makar.

Finnes då ingen utväg? Skulle alla försök att åväga-bringa en annan sakernas ordning vara förgäfvnes? Om nu missnöjet är så allmänt och framkommit från så skilda håll samt grundar sig på så många samverkande orsaker, om en viss oro förspörjes hos allmänheten, och icke minst hos menigheten inom den bekännelsetrogna kyrkan, skulle icke all denna oro kunna stillas genom ett enda penndrag, ett ord från höga vederbörande? Detta ord heter *valfrihet*, tillstånd att vid vigsel använda antingen det gamla formuläret enligt kyrkomötets beslut, d. v. s. helt och hållet oförändradt, eller det nya enligt komiterades redaktion med tillfogande af det omtvistade ordet »kött»? En sådan frihet är ju medgifven på många ställen i handboken, sålunda att alternativt de ena eller andra uttrycken få begagnas. Det är ju således ingenting nytt eller ovanligt som begäres, och man har svårt att föreställa sig att ecklesiastikdepartementets chef, en gång uppmärksamgjord på den allmänna meningen, som påkallar en förändring i ofvastående syfte, icke skulle tillmötesgå en sådan begäran genom vidtagande af den åtgärd som här föreslås och som troligen icke skall stöta på oöfvervinnerliga svårigheter hos den eller dem som makten hafva inom regeringen.

Att vid riksdagen söka väcka och beifra en fråga angående redaktionen af den nya handboken, hvilken ansetts stå under kyrkomötets domvärjo, torde nog blifva en vanskligh sak. Men de, som hittills fört civiläktenskapets talan, böra nu genom det nya vigselformuläret hafva fått en ingalunda oviktig insats i sträfvandet för den önskvärda och samhällsviktiga sak, som de söka genomföra.

Mitt försvar.

Ur diktsamlingen "Lyriska stämningar", belönad med Svenska Akademiens 2:dra pris.

*Jag har i mitt hjärta en stensatt borg,
En borg, mot huars mäktiga murar
Förtalets haglande skurar
Förlamade falla ned,
Dit aldrig världens giftiga sorg
Kan lömsk och smittande tränga,
Där aldrig lögnen kan spränga
Min glädjes orubbliga fred.*

*Där går en löpgraf omkring mitt slott
Med djupa och lugna vågor,
Som värna mot eld och lågor
Och skydda min lyckas ro.
Och har en vän mig glömt och förrådt,
Och kommer en ovän med list och svärd
Att dräpa min lycka och sköfla min härd, —
Jag lyfter min vindelbro!*

*Ty tanken på dig är den glädjemakt,
Som fiendens anfall tillbaka slår,
Som ger mig ett harnesk mot lansarnes sår
Och skärmar mot storm och krig.
Och tanken på dig är den riddarvakt,
Som står kring min borggård med höjda spjut,
Och jagar ofredens ande ut
Och räddar min värld åt dig!*

Ellen Lundberg
f. Nyblom.

Asiatiska interiörer.

I

En nunna.

Härlig och daggfrisk var morgonen, då jag i sällskap med en engelska, miss F., begaf mig åstad att uppsöka en liten ort med det för en vesterländsk tunga omöjliga namnet *Mzket*. Den ligger ett par mil norr om Tifis, och vägen gick längs Kurdalen, som var vild och ödslig. Få spår syntes af människor, ty boningarna lågo i allmänhet så väl gömda, att man icke anade deras tillvaro, förrän man till sin förvåning fick se en lätt rök ringla sig upp ur gräsvalLEN vid vägkanten. Först då lade man också märke till de kretsar af små stenar, hvilka, i det de tjänstgjorde som skorstenar, skvallrade om att denna gräsvall var taket till ett hus, inbygdt i själfva den branta slutningen mot floden.

Vi följde troget Kurs alla nyckfulla krökningar, tills vid en tvär vändning staden med det konstiga namnet låg framför oss.

Mzket är Georgiens forna hufvudstad, och så som den ligger här framför våra ögon, skänker den oss en lefvande föreställning om den kristna kyrkans stridande tillvaro i Östern, samt bjuder på en tafra, där hvarje drag bär äkta medeltidskolorit.

Ur floden, som under dystert brus strömmar strid förbi, reser sig berget till höger om oss likt en brannt mur med taggig krenelering. Till venster begränsas dalen också af höjder, men mer tillgängliga. I bakgrunden stänges utsikten af blånande berg, och på det närmaste utsprånget, 1200 fot uppe i luften, ligger, sväfvande öfver branten, ett gammalt kloster med sin kyrka. Genom århundraden tjänstgjorde detta kloster som vaktorn, och munkarne voro skildtvakter.

Men det var icke staden det för dem gälde att skydda mot öfverrumpling, utan kyrkan — katedralen — Georgiens moderkyrka, hvilken reser sig majestätisk i dalen på en i floden utskjutande brannt udde. Utan svårighet dominerar den hela tafan, ty kring densamma koncentrerar sig allt, äfven försvaret. Höga murar och starka torn skydda kyrkan, medan staden ligger öppen, försvinner till ett intet vid katedralfästningens fot. Och en starkare kontrast kan man icke tänka sig än de primitiva jordhusen i förhållande till kyrkans solida prakt och egendomligt utvecklade stil.

Det är medeltiden, som går igen lifs lefvande, och dess romantik

andas ännu ur de legender, sägner och traditioner, som i mängd knyta sig till denna lilla fläck af jorden.

I katedralen ligga de flesta af Georgiens konungar begrafna, och fastän Mzket redan i 5:te århundradet eft. Kr. upphörde att vara hufvudstad, har den dock allt framgent fortsatt att vara landets andliga medelpunkt.

En beskrifning af katedralen skulle föra mig för långt. Jag vill blott som en kuriositet anföra, att de begge rivaliserande heliga rockarne i Trier och Argenteuil äga en farlig medtäflare här i Mzket, — månne detta är känt i Europa? — hvilken utges för att vara den enda, den äkta, den af Maria virkade kjorteln, om hvilken det kastades lott vid korsets fot. En legend, hvilken genom sin enkelhet och poetiska skönhet visar långt tillbaka i tiden, knyter sig till denna relik.

Icke långt från katedralen ligger en mindre kyrka, byggd i samma stil och liksom denna af dyrbart material. Den tillhör ett gammalt berömdt nunnekloster.

Vi funno kyrkan stängd, men på vår begäran kom snart en nunna med nycklarna. Hon var georgiska och kunde liksom vi icke mycket ryska, men fastän samtalet fördes på mycket haltande fötter kom det bäst det var dock så bra i gång, att man gärna kunde kalla det animeradt.

Detta var vår nunnas förtjänst. Hon hade en förvånande lätt uppfattningsförmåga. Dessutom såg hon så öfverströmmande glad ut, och hennes sammetsbruna, varma och vänliga ögon spelade af så mycket lif och meddelsamhet, att det ovillkorligen verkade smittande. Hon tycktes icke alls duga att illustrera våra föreställningar om en nunnas beklagansvärda lott. Hennes dräkt var mycket torftig. Både doket och klädningen sågo mycket slitna ut, och den färg, som en gång hetat svart, skiftade nu i alla möjliga gröna förtoningar, men glad var hon ändå. Kanske var det förakt för världen och dess fåfänga, som gaf sig uttryck i denna torftighet. Hon var icke så ung längre, vår muntra nunna, och klostertukten gör, som bekant, sitt bästa för att peta bort alla toilettgriller. Troligen hade hon nått det stadium, som Diogenes kallar gudomligt — att intet behöfva.

Emellertid visade hon oss sin kyrka, och det skedde med en nästan moderlig ömhet för minsta småsak. Det fanns dock icke mycket att visa, om jag undantager en mängd byzantinska staffibilder af obestridligt värde. Vi kommo just från katedralen och funno vid jämförelsen denna kyrka icke så litet arm.

Syster Sofia måste ha läst det i vårt minspel och fått en ingivelse att göra något för sin kyrkas heder, ty plötsligt stannade hon och visade oss en sten i golfvet.

»Se här», sade hon med ett uttryck af djup vördnad, »här ligger den store kung *Mirian*¹⁾ begrafven».

Olyckligtvis hade kyrkvaktaren strax förut visat oss kung Mirians graf i katedralen, hvarför jag fann mig befogad att göra syster Sofia uppmärksam på att den store mannen väl icke kunde vara begrafven på två ställen.

»Han kan påstå, hur mycket han vill, han, därnere, men kung Mirians riktiga graf är» — med en stor gest — »här och icke annorstädes».

Dessa ord uttalades med en öfvertygelsens och den berättigade harmens bestämdhet, som icke tålde några invändningar. Jag gjorde en tyst afbikt för min misstanke och lät syster Sofia behålla sin celebra graf i fred.

Kyrkan var snart tillräckligt betraktad, och vi stodo i begrepp att aflägsna oss, när vår nunna frågade, om vi icke hade lust att se hennes cell och hvila oss en smula. En sådan uppmaning var naturligtvis en nyfiken resande icke sen att efterkomma.

Klostret liknade icke de vesterländska. Där funnos inga höga murar med järngaller för äfven den minsta glugg, ingen väl till bommad port, ingen arg portvakterska. Det var endast en låg, aflång byggnad med cell vid cell. Från hvar och en af dessa fanns en egen utgång till den öppna platsen kring kyrkan, hvilken väl i sin ordning var omgifven af en mur, men hvars port stod öppen. Dessa nunnor tycktes åtnjuta en viss frihet. Det var väl därför de aldrig på Tiflis' gator gingo omkring med skygga och förskrämda miner som nunnorna i våra katolska länder.

Cellen var liten, men hög, luftig och ljus. Rent och fint var det därinne, och det lilla var ordnad med en omsorg som var uppfriskande att se. Någon annan möbel än thaktien fanns naturligtvis icke, men på denna låg en mycket vacker och proper matta. Den oundgängliga samovaren stod i ett hörn på golfvet i sällskap med ett par vattenkrukor af ädel form, i rosenröd lera. I väggen bakom en gardin funnos några hyllor, hvilka utgjorde — byrå, garderob, skafferi och därtill förvaringsrum för den under dagen hoprullade madrassen.

¹⁾ Mirian var den konung, som gjorde kristendomen till statsreligion i Georgien. Han var samtidigt med Konstantin den store.

²⁾ Låg sängbrits af omåladt trä.

Praktiskt, eller hur? Det tyckte åtminstone syster Sofia, ty hon drog undan gardinen och visade med husmoderlig stolthet, hur bekvämt hon hade det. Allting hade sin gifna plats, och den ordning, som rådde, förtog det mindre smakliga i anordningen.

Rummets prydnad var hyllan med helgonbilderna, och de voro många. Vår nunna visade fram dem med växande förtjusning, som kulminerade framför en svartbrun madonna med öfverdrag af fint arbetadt silfver. Liksom ryssar och greker bekläda nämligen georgierna sina helgontaffor med metall, som i drifvet arbete återger bildens hufvudlinier. Af det målade äro endast hufvud och händer synliga.

Under denna sista tafel hängde en lampa, hvares röda låga lyste ganska surmulet i det starka dagsljuset, men som i skymningen, när den med full kraft kunde stråla på helgonens metallkåpor, när den fladdrande flamman gaf lif åt deras stränga orörliga drag, borde kunna verka lyftande på ett svärmiskt sinne. Under hyllan stod en bönstol med flera vackert inbundna andaktsböcker.

Det var den första klostercell jag sett, som verkade något hemtrefligt.

Vi kröpo emellertid upp på thaktien med benen i kors under oss, och nu kom syster Sofia med trakteringen. Hvem kan väl bjuda på mer än han har? Vi fingo friskt vatten, ett slags tjockt och hårdt bröd samt gräslignande örter, hvilka, för att förhålla sig friska, lågo på en tallrik i iskällaren — hoc est på stengolfvet under thaktien. Syster Sofia beklagade, att hon icke hade något té.

Och så började samtalet på nytt med stor liflighet, men det förekom mig, som om vår snälla värdinna hade något på hjärtat.

Huru länge hon hade varit i klostret?

»Åh, alltifrån jag var barn, inte större än så.»

»Uppriktigt sagdt — blir det inte litet tråkigt i längden?»

»Visst inte. Hvad tänker ni på? Skulle jag inte vara nöjd?

Jag har ju allt hvad jag behöfver.»

Att hon hette Sofia, det visste vi redan. Att sluta efter hennes sätt att vara, tycktes hon tillhöra samhällets öfre lager; men det var fruktlös möda vi gjorde oss att söka utforska hennes familjenamn. »En nunna har intet sådant», sade hon.

Jo, syster Sofia bar tydligen på en hemlighet, och jag kunde se, hur hon stred med frestelsen att inviga oss däri.

Lyckligtvis var det snart slut med hennes motståndskraft, hennes öfverfulla hjärta måste skaffa sig luft. Hon tog ett bref, som låg på thaktien och visade oss det.

Det var skrifvet med georgiska bokstäfver; ytterst sirligt, nästan präntadt såg det ut, och det fanns icke så mycket som en liten släng, utan att pennan med omsorg och ömhet hade dröjt vid den. Det var ett tacksägelsebref till ett nunnekloster i Moskwa, sade hon, som hon vid vår ankomst hållit på att skrifva, ty klostret hade ihågkommit henne med en gåfva — ack, en sådan stor, stor gåfva!

Och nu nedtogs från högsta hyllan ett paket. Papperet vecklades upp af ett par händer, som darrade af rörelse, och medan syster Sofias ansikte tycktes illumineras inifrån, räckte hon oss sin skatt — en ny nunnedräkt. En kjöl af svart skirting och ett slags lång, fot-sid rock af svart paramatta var den omedvetna orsaken till så mycken fröjd.

Vi beundrade på ett sätt, som fullständigt tycktes tillfredsställa vår värdinna, hennes nya dräkt. Vi förklarade med kännaremin att tyget var utmärkt vara, vi sågo uppmärksamt och gillande på sömmarna, som snälla nunnehänder så omsorgsfullt hade sytt, och syster Sofia fann, det vi voro sympatiserande själar, hvilka förtjänade en vänlig klapp på axeln.

O, Evas dotter, icke ens klostertukten, icke ett helt lif i kloster-cellen förmår plocka naturen ur dig!

Efter detta hade syster Sofia intet mer att anförtro oss. Hon skref sitt namn i min bok, och sedan skildes vi med det bästa minne af hvarandra.

Syster Sofia, du stora lyckliga barn, hvars sällhetskraf kan tystas med en ny klädning, som lefver ditt stilla lif i en bortglömd vrå, tillfreds med dina dagars enehanda, som icke fordrar mer af tillvaron än hvad den kan skänka samt i detta lilla ser »allt», hvad du behöfver — hur skulle du väl känna dig till mods, om du plötsligt af ett oblidt öde flyttades midt in i vesterlandets stormlöpning efter guld, ära, ujutningar, midt in i den malström, som vi hedra med namnet civilisation? Jag fruktar, att dina vänliga varma ögon skulle spärras vidt upp af förfäran, att du skulle åkalla alla dina helgon och ångestfullt fråga dem, om också alla dessa underliga människoväsen verkligen vore af Adams kött och blod.

M. Anholm.

Lille Eyolfs plats i Ibsens diktning.

Mycket af det, hvarom Ibsen skrivit i sitt sista arbete, är oss bekant från fordom som hans tankes barn. Men mycket annat klingar oss till mötes som nytt, som mera positivt och som en gladare lifsåskådning än den, han eljest brukar hylla i sina skådespel. Det hopplösa i hans dramer har alltid utgjorts af denna absoluta fordran på mänskligt ansvar, som har gått så långt, att den kan jämföras med den förfärliga satsen, att det är lättare för en kamel att gå genom ett nålsöga än för en rik att komma till himmelriket. Ibsens utgångspunkt i *Brand* var densamma som framträdde i Pauli ord, att all vår rättfärdighet är af noll och intet värde, om något fattas i skuldbetalningen, att den som syndar på ett, han är saker till allt. Ibsen framställde *Brand* som idealisten, den öfverspände rättfärdighetsjägaren, hvilken stupar på detta ideela kraf: *allt eller intet*. Sedan ger han oss ju oftast samhällsbilder, som framställa halfhetens människor, marionetter utan personlighet, opportunister och jasägare till allt som befordrar deras intressen och som äro fångna i den inbillningen, att de äro goda människor, därför att deras kotteri hyllar dem som sådana.

Det hemska i hans teckning är misslyckandet af detta idealistiska kraftprof, som ingenkan göra, det fåfänga i försöket att lyfta den sedliga kraftens hammare med Tors kraft. Ibsen finner, att ingen kan och han sätter sig som ransakningsdomare. Han upptäcker den lilla egoistiska driffjädern bakom våra bästa handlingar, denna lilla oärlighet och maskerad, hvarigenom *vi* öfvertyga oss själva, att i en viss handling är det verkligen äkta välvilja och äkta människokärlek, som förestafva handlingssättet, medan där finns ett innerst fördoldt egoistiskt syfte, som gjort oss så välvilliga och kärleksfulla. Det ligger en ironi i allt detta, ett slags skämt med mänskligheten. Att man gisslar mänsklighetens dåliga egenskaper, är ju redan det tämligen djärft, men att man finner fel i de goda: att äfven de goda, de som goda ansedda, icke hålla profvet, att de äro ett sken, detta är diktardjäfvet à la Lokes förtal af gudarna. Ibsens geni räddade honom från allt för hårda efterräkningar. Hans process med mänskligheten har sitt intresse. Man kan föreställa sig det närmast under formen af en dialog mellan brottslingen-människan och undersökningsdomaren-diktaren. Först framträdde den abstrakta idealisten, när *Brand* och *Kjærlighedens Komædie* voro utgifna och sade: »Tack, käre diktare, du förstår oss som

ingen annan; vi äro alla syndare, vi ha endast att böja oss i känslan af vår syndaskuld. Ödmjukhet, det är vårt räddande ord.» Men diktaren sade: »Vänta litet, eder ödmjukhet är intet annat än hyckleri, jag skall visa eder, att eder älskvärdhet är intet annat än lättjans och intetsägandets lösen, att I blott viljen dröja med alla förändringar och vänta till dess en ideel reformator kommer, för att slippa reformera eder och uppskjuta bättringens dag». Den abstrakta idealisten kände sig kuslig till mods och drog sig tillbaka. Och så skapade diktaren dessa gripande stycken *De unges förbund* och *Samhällets pelare*, där han gisslade öfverklassegoismen. Det är teckningen af samhällets styrande som vanans slafvar och rutinens pedantiske förfaktare. De styrande leddes af små kotteriintressen, allt var underkastadt ett lasser-aller system, kårandan och sammanhållningen står i kotteriandans tjänst.

Då höres från andra håll ett jublande tillrop till diktaren: »Bravo ni är en folkets man, det är tydligt«. Demokraterna framstorma för att ta honom i besittning. »Misstag», säger diktaren, »ni ha ej heller gissat min gåta». Och han tecknar folket i *Folkets fiende* som en osjälfständig hop, som ej känner igen vän och fiende, och samhällsförbättraren Gregers Verle, den osjälfständige idealisten, och Hjalmar Ekdahl, den sentimentala pratmakaren, äro lika goda charlataner i sitt slag som Stensgård, den praktiske lycksökaren, och konsul Bernick.

När man tänker på alla dessa figurer, förefaller det ganska naturligt, att Ibsen i mångas ögon gällt för den hjärtlöse ironikern, en »djäfulvens advokat» som säger: »allt är ganska ondt». Han har »tagit afstånd» från hvarje parti. Vill man ge honom ett partinamn, vore kanske det bästa att kalla honom en utopisk revolutionär, en allmänt missnöjd, en som säger: »slå omkull spelet, gör om hela samhällsordningen, så *har de mig sikker*, då är jag med». Hvad som är mycket svårt att förstå, är orsaken, hvarför man finner, att häri ligger något abnormt från diktarsynpunkt. Allt hvad vi hört om diktaren från München, Italien, Norge visar oss en önskan att som diktare observera i frihet, hans behof af frihet från människors påhäng och främmande inflytande. I Italien uppsökte han en oberömd osteria eller satt på ett tak och lät solen steka sig. Måhända grubblade han, måhända han blott vegeterade. Det är också möjligt, att dessa begrepp hos honom som hos många andra sammanfalla. Vid en norsk sommarejour för några år sedan kunde han stå invid hafstrandens i timtal och stirra ut öfver hafvet, fördjupad i tankar och drömmier medan vågorna sjöngo sin entoniga sång. Och nu, berättar man oss,

älskar han den stora ensamma salen på Grand Hotel i Kristiania, som är upplyst enkom för hans räkning, och där han ofta ensam funderar framför sitt glas. Men detta allt är konsekvensen af hans stämmings natur, af denna motvilja mot kotteriet, på hvilket han sett sin leda i småstadssamhällena. Och samhället själf är för honom liktydigt med ett stort kotteri, utmärkt af partiintressen, af imitation, af stillastående, brist på initiativ och först och sist den i kotteriet fångna individens brist på själfprofning, ett falskt förtroende till sig själf. Man har på senare tiden gjort många angrepp på Ibsen. Fru Helena Nyblom har i en uppsats om honom gått så långt, att hon vill bestrida honom snille och poesi, en paradox, som från en så poetisk natur som hennes gent emot Per Gynts diktare knappast kan fattas annat än som ett behof att förfäktas en tes *quand même*. En mycket skickligt gjord uppsats i en norsk teologisk tidskrift har sökt bevisa, att Ibsen uppsatt snillekulden som sitt högsta ideal. Stödd på väl valda brefutdrag, finner den teologiske författaren hos Ibsen idel egoism, fattar honom som en förespråkare för ett fåtalsvälde af begåfvade andar och samlar samhällsfientliga uttalanden ur hans enskilda meddelanden till vänner, där han uttrycker sitt förakt för den politiska humbugen. Men hvad Ibsens människofientlighet betyder är innerst hatet mot egenrättfärdighet. Sanning och ärlighet är, om man så vill, en dogm, en fanatisk fundamentalsats i hans personlighets religion, ögonblicksstämningens öfverdrift, kampens öfvervilning har han intet emot, blott den är uttryck af personlighet. Obändig natur blef därför för honom bättre än tamt jasägande, och därför blef sanning och ärlighet hans lösen. Och när han såg sig omkring, fann han ämbetsmän, som uppfattade sig själfva som orakel och oåtkomliga för frestelser, ofelbara i sina egna tankar; ej ett ärligt ord, ej en stark personlighet, det ena som det andra förkvädes under älskvärda former af artighet och grannlagenhet — hänsyn, rädsla för följderna betog karaktererna all uppriktighet.

Denna sanningslidelse blir hos Ibsen någonting hårdt. Han tror icke på människonaturen annat än i vissa sällsynta fall. De flesta af hans människor af djupare natur, äro fanatici med en gifven prägel, antingen af ena eller andra slaget, i det bästa fallet duktiga egoister, som älska dem, de älska, med vild hänsynslöshet, familjeegoister af den gamla nordiska släkttypen, som jag för min del tror i nittionio fall af hundra betecknar människokärleken i våra samhällen ännu i dag: släktkärlek och favoritkärlek. Fanatici äro exempelvis Brand, doktor Stockman, Gregers Werle, Hjördis, Rebecka Sharp,

Hedda Gabler och så vidare. I detta afseende visar sig skilnaden mot Björnson. Äfven han har sanningslidelsen och gisslar till exempel i *Det nya systemet* hyckleri och lögn. Men hans personer äro mera känslans barn, han har mera tro på människans inspiration af goda inflytelser. Hos hans personer finnas starkare förmåga att behärskas af stämningen, att omvända sig efter ett starkt intryck. Därför skildrar han mindre stolt och otillgänglig, mera ödmjuk människonatur människan är mindre förhårdnad af sina förhållandens järnband. Björnson väljer också till sina hjältar ej så mycket de mogna männen som icke mer ungdomsfriska, varma människor.

*
*
*

Lille Eyolf är en egendomlighet i Ibsens diktning, just däri- genom, att den visar oss en försoning, som på sitt sätt är en kompromiss med lifslyckan. Pjesens konflikt är ett äktenskapligt missförhållande mellan två människor af ganska olika natur, Allmers och Rita, hans hustru. Hustrun är sinnligt betagen i sin man och barnslig, ett hustru-barn, med den skillnaden i förhållande till Nora, Dockhems hustru, att hon är härsklysten. Det är en Nora af härsklysten och sinnlig natur. Mannen har man här i Stockholm tämligen allmänt jämfört med Hjalmar Ekdahl, fastän en finare och förändligad sådan. Äfven med detta förbehåll förefaller mig jämförelsen haltande. Allmers är sådan, att han »går så stilla med allt». Det enda berättigade i jämförelsen är blott det, att också Allmers har sin förblindelsehögfärd: han har velat ge ut ett arbete om mänskligt ansvar, han uppger planen, därför att han nu vill arbeta på sin halte son Eyolfs välfärd, han vill ha en praktisk uppgift, uppgiften att uppfostra sin son. Är det icke vackert, käre läsare? Nej, det ligger också i detta något af den gamla ormens, hyckleriets, slingerrörelser. Den vackra uppgiften, upplyser honom Rita, var ej blott oegoistiskt intresse för sonen, ty han såg, att *boken* mäktade han ej, och då slog han sig på barnuppfostran; här kunde han tillfredsställa sin ärelystnad. En liten pojke kunde han ju naturligtvis tussa med, d. ä. uppfostra, hur han ville. Hur ofta har man ej sett denna faderliga s. k. välgörenhet, som blott är maktlystnad. Ibsen har här ånyo upptäckt en s. k. god egenskaps afvigside. Rita är den, som till själfförvar framdrager detta gent mot hans anklagelser mot henne. Naturligtvis ligger häri en svaghet hos Allmers, men man har, såvidt jag förstår, sett orätt, när man gett Allmers betydelsen af en Hjalmar Ekdals natur i smått, han är en djup och ärlig natur, ett af Ibsens få söndagsbarn, den

mjuka och dock manliga naturen, en natur, som älskar kampen med arbetet, en man, hvars svaghet Rita upptäckt, men som ej behöfver rodna för denna upptäckt, ty han *vill* arbeta, han kan på ett ord af sin fjolla till hustru, förstå att uppfostra sig själf, och han förstår med en ädel naturs kraft att försaka Asta, halfsystemen, som ej är någon halfsyster. Utan många ord till motstånd försakar han henne, när han ändock upptäckt, att här fanns en kvinlig lille Eyolf, som kunnat vara hans lifs naturliga följeslagerska.

Olyckshändelsen med Eyolf, hans drunknande, är den yttre handlingen. Han tumlar ned i fjorden. Faderns förhoppningar på honom klippas tvärt af. I detta numera barnlösa äktenskap är Eyolf vålnaden, spöket, gengångaren. Framför fjorden sitter Allmers sörjande som den, hvilken intet hopp har. Allt i lifvet är blind tillfällighet. Rita och han sammandrabba med anledning af barnets död, och det visar sig, att tillfälligheten med denna drunkning icke är *blott* slump utan vedergällning, att de åtminstone ha sin omedvetna skuld i att Eyolf blef halt, att de glömde honom i egoistisk njutning. Hvar är nu försoningen för detta omedvetna brott? Rita har funnit denna försoning i sista akten. När Allmers just vill lämna henne för att söka boten för sin lifsmärta på nya vägar som vandringsman och pilgrim, när han skall vända hustrun ryggen som medbrottssling i olyckan, då visar hon honom, att de i stället kunna vara medarbetare i upprättelsen.

Och när upprättelsen meddelas, när den store mästaren i gåtor lämnar svaret en gång, så kan man väl betrakta detta svar som en liten ironi öfver alla dessa frågaude, som oupphörligt kommit med sin fordran: hvarför ger ej Ibsen ett svar? Jo därför att han ej kan det. Nu *har* diktaren svaret: svaret ligger så »snublende nær», lösningen är så enkel. Rita, det sinnliga barnet, har funnit lösningen, arbetet med fattigmansbarnen därnere vid fjordbryggan skall hon ta i tu med. Allmers, den mörke grubblaren, som sörjt sig förtviflad öfver förlusten, lyser upp i andaktsfull hängifvenhet åt detta enkla lifsmål. Här, i detta enkla praktiska lifsmål, skulle kunna finnas lifsfullhet, arbetsglädjens förlorade skatt skulle kunna återfinnas här. Här skulle dessa två makar kunna förenas helt enkelt i arbetet att se barnaögon lysa vid åsynen af Eyolfs leksaker eller se barnamunnar mumsa på Eyolfs karameller. Man har nästan lust att tillropa diktaren sitt bravo en gång till: han har förstått, att mänskligheten är en uppfostringsanstalt, där så litet behöfs att skapa lyckan, där barnen äro majoriteten, där vi kanske alla äro barn, som älska

uppmuntran och belöningar. Men hvad man ej kan veta, är om man förstått diktaren rätt. Kanske skall han äfven här svara: »nej, den pedagogiska flantropin med karameller och älskvärdhet tycker jag icke om och han skall kanske visa oss, att naturinstinkten går vilse och att den moderna pedagoginstinkten har tagit fel. Han kan i alla fall vara öfvertygad om, att hans sista arbete skall hyllas som ett storverk af alla praktiska pedagoger, vare sig för stora eller små, därför att det förkunnar ungdomlig praktisk handlingskraft och kärlek till barnanaturen, inbördes hjälpsamhet som lifvets lif med makten af en stämna, som trängt till det bildade Europas alla kulturcentra.

Hellen Lindgren.

En klenod.

»Hvarför jag har den där gamla gungstolen, som är så stor, klumpig och ömodern?»

Jo, kära Bella, det har nog sin orsak! Minns du gamla farmor? Inte — ja, du var förstås bara barnet, när hon dog, men mig förefaller det, som om den, hvilken en gång sett gamla farmor, aldrig skulle kunna glömma henne. Hur liten, späd och fin hon var! Så mjukt och tyst hon tassade omkring! Hur hjärtegodade de blå ögonen glimmade under den hvita mössan! För oss barn var hon en kär tillflykt under kulna dagar och långa kvällar, då vi hade rifna kläder och svåra katekesläxor.

Lifvet växlar för litet hvar, men kanske mest för s. k. stora affärsmän. Min far, som en tid var en sådan, gjorde till slut stora förluster, som nödgade oss att i alla afseenden inskränka oss; bland annat måste vi lämna vår stora, eleganta våning och en stor del af våra värderikaste möbler. Farmor, som för vår skull djupt grämde sig öfver förändringen, skulle under realiseringen bo hos några släktingar; min far nödgades samtidigt göra en affärsresa, och det blef sålunda på min mor som flyttningen, realiseringen och allt annat hvilade. Den nya våningen bestod af fyra rum, hvaraf ett uteslutande var afsedt för farmors räkning. Min mor hade, på få undantag när, endast behållit de allra enklaste möblerna, men med sin ovanliga smak hade hon af det hela gjort ett inbjudande, litet hem. Hos

farmor hade hon särskildt lagt an på att göra det riktigt fint och pyntadt, på det att gumman snarare skulle få intryck af att förändringen var till det bättre än tvärt om. Farmor hade haft en del gamla och rätt skröpliga möbler inne hos sig, nu hade mamma ersatt dessa med några finare och modernare; med undantag af den antika klockan och dito byrån med sina vackra beslag, var sålunda nästan allt det gamla borta; de stolar, som nu prydde farmors rum hade förut stått i min mors boudoir; en mjuk stoppad hvilstol, klädd med schagg, hade intagit den gamla gungstolens plats.

Jag minns ännu med hvilken spänning vi väntade farmors glada öfverraskning!

Så kom äntligen den dag, då farmor skulle installeras i den nya våningen, och sedan hon förvånadt sig öfver samt berömt vår mor för all den trefnad, hon kunnat åstadkomma med så litet, kom slutligen det ögonblick, då farmor skulle gå in till sig. Vi barn stannade efter henne i den öppna dörren till salen, på det att icke våra gestalter i någon mån skulle skymma härligheten därinne.

Så underligt tyst farmor var! Efter några minuter vände hon sig till vår mor, klappade henne sakta på armen med ett: »Tack, kära Märtha, så vänligt af dig att göra så fint åt gamla farmor, mycket finare än ni nu ha det själfva. . . . Har du — har du de gamla möblerna på vinden?»

»Nej, farmor», svarade vår mor, i det hon rodnade som om hon begått en förbrytelse, »dem sålde jag tillika med de andra».

»Ja visst, ja visst, det gjorde du rätt uti» sade farmor, men hon lät så matt på rösten, det var som om den lilla, enkla frågan: »har du de gamla möblerna på vinden» alldeles trötat ut henne.

Vi drogo oss ur dörröppningen — det var *alls* icke såsom vi tänkt oss det — syskonen muvlade om, att farmor var *riktigt* otacksam, men jag, som var äldst och farmors ögonsten, kände mig så underligt beklämd. Jag kände att något var i olag och det gjorde nog mamma också, fastän hon ej sade något åt oss, ty när pappa på af-tonen kom hem från sin resa och prisade hennes verk, samt tackade sin modiga lilla hustru, som ej lätit sig bortklemas af medgångens dagar, blef hon ändock ej rätt glad.

Farmor var, trots den ökade lyxen i sitt rum, ej vid sitt gamla goda lynne — hon påstod att hon ej sof om nätterna, men att det kom sig af hennes sjutioåtta år, »så det var ingenting att göra åt den saken».

Hon pallrade jämt omkring, då hon var inne hos sig, hon hade

ingen ro hvarken i den moderna soffan eller på stolarna; för schaggfätöljen tycktes hon t. o. m. hafva en afgjord motvilja. Hon vistades nu mer inne hos oss än förr och här tycktes hon vara sig mer lik.

»Erik» sade vår mor en dag till pappa, »jag gjorde en förfärlig dumhet den dag, jag sålde farmors gamla möbler — hon öfverlever det bestämdt aldrig — och jag som menade så väl! Jag är riktigt rädd! Om jag åtminstone kunde återfinna hennes gamla gungstol».

»Hvem köpte den då?»

»Hvem? ja hvem?» utropade vår mor förtviflad, »tror du inte jag gjort allt hvad jag kunnat för att finna ett spår af den . . . snart kan inte jag heller sofva om nätterna!»

»Tag inte så illa vid dig, kära mor» tröstade vår far, »nog skola vi finna rätt på den.»

Men det var ej så lätt som pappa tänkt, ty en klädståndsmodam hade köpt stolen af min mor, hon hade sedan hunnit flytta, och när man fann reda på henne, hade hon sålt stolen. Men efter fyra månaders träget letande återfanns den verkligen hos en vaktmästare, hvilken, då han såg min fars ifver att få återköpa den, antog den vara särdeles värderik och ställde sitt pris därefter. Det var i slutet af september som klenoden återfanns, men som det var farmors födelsedag den tredje oktober sparades öfverraskningen tills dess.

Vid kaffebordet i salen stod på högtidsdagen den gamla gungstolen, omvirad med blad och blommor; dess nötta karmar togo sig så underligt ut mot de ljusröda astrarna och de saftiga ekbladen, men den här gången hade vår mor föresatt sig att ej genom för mycken omtanke förstöra glädjen, och därför hade hon förkastat vår fars förslag att låta måla om den.

Åter stodo vi, barn, i spänd väntan på hur farmor skulle taga öfverraskningen, *nu* skulle hon väl blifva glad!

Äntligen kom farmor in — Var det måhända femtionde eller sextionde gången i sitt lif, som hon låtsades ej hafva någon reda på denna dags betydelse, som hon ämnade blifva riktigt öfverraskad af make, barns och barnbarns små eller stora gåfvor! Hon skulle just till att slå händerna samman i glad öfverraskning öfver det blomsterklädda kaffebordet, då hennes ögon mötte den gamla, kära stolen — hennes händer skilde sig ej, utan fingrarna slöto sig om hvarandra liksom i stilla bön och tvenne stora, klara tårar gledo långsamt öfver den gamlas fårade kinder.

Syskonen sågo på hvarandra. Evas stora ögon tycktes säga:

»Hon är *riktigt* otacksam och pappa som haft så mycket besvär!» Men jag kände mina ögon fuktas liksom min mors. Vi förstodo henne. Jag, så underlägsen i år, var dock på grund af min innerliga tillgifvenhet för den gamla, i stånd att förstå henne.

Så gick farmor fram till stolen, makade guirlanderna sakta åt sidan och lät sina hvita, skrupna fingrar glida öfver stolsryggens pinnar, smeksamt, som om de likt strängar på ett instrument kunnat framkalla ljufva, veka toner — och det kunde de nog, blott *hon* kunde höra dem . . . ett lyckligt, rent, sträfsamt lifs minnestoner! —

Hon såg sig själf som tjuogoårig maka föras in i ett litet enkelt hem, der just *den* stolen var en af de förnämsta prydnaderna; hur lycklig och stolt slog ej *han* sig ned där med *henne* i sitt knä! — Och sedan när Erik kom till, då hade den stolen varit hans första vagga — — när han sednare fått en verklig, prydlig sådan, då satt »lilla mamma» som konvalescent i den stolen och »lilla pappa» pysslade öfverlycklig om henne. Längre fram i tiden hade Erik i skymningsstunder kraflat upp i hennes knä, då hon suttit där, för att höra sagor, samma sagor, som hon nu berättade för *hans* barn; den stolen hade äfven varit Eriks första häst . . . Och sedan, när han tagit studenten, stod den klädd som nu, fast med fagra vårbloster, för att mottaga hedersgästen. — På äldre dagar satt far så gärna där, då han läste aftontidningarna högt för mor . . . och sedan, då han blef sjuk och bruten, var det i den stolen han brukade sitta vid fönstret för att se på det rörliga lifvet där utanför.

O, hur många minnen, minnen i oändlighet voro ej fastlänkade vid den stolen, som genom sex månaders skilsmässa kanske blifvit henne kärare än någonsin!

Länge stod farmor och strök öfver och talade till sin gamla stol, innan hon kunde besluta sig för att sätta sig däri, men när hon gjort det, drog hon en djup suck och slöt ögonen en minut; när hon åter öppnade dem, var det som om hon med ens kommit i åtnjutande af all den hvila, hon så länge saknat. Hon såg strålande glad ut.

»Tack, kära barn», sade hon, »det var den största glädje ni kunnat göra mig, men hur kunde ni veta det? Jag, som trodde mig hafva dolt min saknad som en riktig hjälte!»

Från den dagen ville farmor knappast lämna sin gungstol, jag tror, att hon helst skulle ha velat tillbringa nätterna där, ty hon påstod att endast i den kunde hon sofva så godt som då hon var ung och ha glada vackra drömmar.

Och slutligen, Bella, var det i skötet af den »gamla klumpiga

omoderna» stolen, som vi en dag funno farmor inslumrad; säkert hade hon då ljusa ungdomsdrömmar, ty de blida dragen logo så godt i sömnen — den lugna, djupa sömn, som en gång väntar oss alla.

Dixi.

Något om sjukvården på landsbygden i Baden.

Vår kronprinsessa, ehuru lidande och långt aflägsnad från hemlandet, har i höst varmt intresserat sig för det nyupptagna arbetet för skapandet af en god och efter landets förhållanden lämpad sjukvård för den svenska landsbygden. Genom bemedling af Fredrika-Bremer-Förbundets stiftare å ena sidan samt kronprinsessans hofdamer å den andra, har ett lifligt tankentbyte ägt rum rörande de svaga begynnelse, som hos oss pågår för ordnandet af denna viktiga angelägenhet samt den redan i det närmaste färdiga, förträffligt ordnade sjukvården inom storhertigdömet Badens landtdistrikt.

Följden häraf har blifvit, att Förbundet fått sig tillsändt en hel serie af den mångsidiga och förträffligt organiserade Frauenvereins månatliga »Blätter» och andra skrifter, hvilka för vännerna af en god sjukvårds upprättande på den svenska landsbygden erbjuder det största intresse. Dagny har tyvärr alltför litet utrymme för att anföra mer än några få af de åtgärder, som den badensiska föreningen vidtagit. Vi meddela här det som synes bäst kunna tillämpas äfven på våra förhållanden, hvilket i viss mån får gälla som ett kompletterande af artikeln i 7:de häftet af vår senaste årgång om »Sjukvårdens ordnande på landsbygden».

* * *

År 1884 beslöt, nu som alltid på initiativ af storhertiginnan, den badensiska fruntimmersföreningen att bilda en ny gren för sin verksamhet, i syfte att utbilda sjuksköterskor för landsbygden. För detta ändamål upprättades tvenne kurser att årligen på regelbundna tider utbilda sjuksköterskor för nämnda syfte. Det bestämdes, att kurserna skulle omfatta fem veckors teoretisk undervisning, meddelad af assisterande läkare vid sjukhuset »Ludwig Wilhelm», där undervisningen är afgiftsfri, men där fruntimmersföreningen betalar elevens dag-

liga kost. *) Efter den teoretiska kursen vidtager den praktiska undervisningen i sjukvård, på något af föreningen godkändt sjukhus, under två månaders tid; här betalar eleven själf sin kost.

Förutom denna den egentliga utbildningen för sjukvård måste eleven, samtidigt med att den ofvannämnda teoretiska undervisningen pågår, äfven undervisas i tillagning af enkel mat, i synnerhet s. k. sjukmat, en kunskap, som anses outhärlig för den å landsbygden verksamma sjuksköterskan.

Styrelsen för den afdelning af fruntimmersföreningen, under hvilken sjukvården på landet lyder (afd. III), har uppsatt stadgar och arbetsordning m. m. af hvilka mycket vore för oss att lära. Här nedan må därför anföras de viktigaste punkterna häraf.

Först kungör styrelsen för denna afdelning offentligt att fruntimmersföreningar, kommuner och kretsföreningar, som hafva för afsikt att på ofvannämnda sätt låta utbilda sjuksköterskor för landsbygden, må uppmana lämpliga personer att jämte insändandet af erforderliga intyg anmäla sig hos nämnda afdelnings styrelse.

Bland annat skall elev förbinda sig att, som gengäld för den kostnadsfria utbildning hon åtnjutit, i fyra år tjänstgöra inom den kommun, där hon fått plats.

Den utbildade sköterskan erhåller vid tillträde af plats nödig utrustning för sin verksamhet, mot villkor att hon aflämnar densamma då hon lämnar sin anställning, dessutom är hon skyldig föra dagbok öfver sina förrättningar samt räkenskaper öfver sjukvårdsavgifter m. m. Lämnar hon sin plats innan de fyra åren förgått skall hon återbära kostnaden för sin utbildning.

Sköterskans aflöning måste, som naturligt är, växla efter förhållandena, och dess bestämmande erbjuder ofta stora svårigheter. Vål tycker man det voro en simpel sak om, efter en lämplig taxa för sköterskans besök och hjälp, betalningen erlades direkt till henne af den sjuke, men det har visat sig, att äfven då taxan är ytterst låg, bönderna i allmänhet röja stor ovilja för att erlægga avgifter; hvartill kommer att på nämnda sätt sköterskans hjälp aldrig skulle komma mest behöfvande till godo. För vård af personer, som åtnjuta fattigunderstöd, betalas i åtskilliga kommuner af fattigkassan, men detta endast hälften af den ordinarie taxan. Ett önskningsmål för sköterskorna och fruntimmersföreningen vore, att de förra erhöle sin aflöning genom den senare, hos hvilken de hafva sitt bästa stöd.

*) Denna, som det synes, alltför korta lärotid lär redan i år komma att utvidgas.

Ett sätt, som begagnas här och där i Baden, är bildandet af sjukföreningar, hvilkas medlemmar erlægga 20 Pf. i månaden för att i händelse af sjukdomsfall tillförsäkra sig kostnadsfri sjukvård. De sålunda inflytande medlen användas som bidrag till lönen för sköterskan.

Inspektion af sköterskornas verksamhet sker genom erfarna, af fruntimmersföreningen utsända öfversköterskor, och anses detta vara det bästa sätt att tillse det institutionen ej förfaller eller urartar.

Att lefva uteslutande af sjukvårdsarbete anses möjligt endast i de större kommunerna; vid de mindre måste sköterskan söka en bisyssla. En förträfflig sådan är funnen af fruntimmersföreningen i det den utsänder arbetslösa sjuksköterskor till fattiga hem såsom s. k. »Haushülfe», med uppgift att under konvalescenstider eller följdjukdomar se om den sjuke och vårda hem och barn så att ej hela familjen går »vind för våg». Dessa hemhjälpare komma ofta under den tid då hustrun efter en barnsäng bör ligga stilla; här styr och ställer hon med hemmet, fadern och barnen till dess allt åter är i sitt gamla skick. Detta är, säger en af föreningens redogörare, kanske den tacksammaste af alla fruntimmersföreningens uppgifter.

Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet.

Allmänna stipendiefonden. Under den närmaste tiden hafva följande bidrag influtit till Allmänna Stipendiefonden: till *Kopparbergs läns afdelning* genom statsrådinnan Charlotta Wersäll, Ett tusen sexhundra (1,600) kronor, till *Östergötlands läns afdelning* genom ordföranden i lokalkomitén i Linköping, grefvinnan Mathilda De la Gardie, Två hundra sextioåtta kronor 1 öre (268: 01), utgörande andel af inkomsten för sällskapsspektakel anordnade i Linköping till förmån för såväl Fredrika-Bremer-Förbundets stipendiefond som sjöförsvaret.

Genom ordföranden för lokalkomitén i Östersund, fru Betty Sandler, har till *Jämtlands läns afdelning* öfverlämnats Trehundrafemtio-två (352) kronor.

Samtliga årsbidrag och gåfvor som under år 1894 influtit till Allmänna Stipendiefonden uppgå till Tio tusen fyrahundra nitton (10,419) kronor.

*

Fredrika-Bremer-Förbundets sjuk-kassa har af onämnd person fått mottaga en gåfva af 50 kronor.

Från skilda håll.

Sverige. *Guldmedalj* af åttonde storleken med inskrift »Illis quorum meruere labores» har af k. m:t tilldelats *fru Sophie Adlersparre, född Leijonhufvud*, för hennes förtjänstfulla verksamhet till främjande af kvinnlig bildning.

Samma utmärkelse har kommit *friherrinnan Thorborg Rappe* till del med afseende å hennes verksamhet för sinnesslöa barns undervisning och vård.

*

Kvinnors inväljande i fattigvårdsstyrelse var föremål för öfverläggning vid de senaste fattigvårdsstyrelsevalen i hufvudstaden. Flere talare uppträdde varmt för denna tanke, som synes hafva vunnit långt större anslutning än fallet var förlidet år. Vid anställd omröstning af val af ledamöter i fattigvårdsstyrelsen för Katarina församling, där en plats var ledig, erhöll en kvinnlig kandidat, fru Thérèse Rundquist 5 röster. Motkandidaten, fabrikör Björkvall, valdes med endast tvenne rösternas öfvervikt.

*

Kvinnor i skolråd. I Östersunds skolråd har invalts skolföreståndarinnan fröken Alma Renborg, i Kristinehamns skolföreståndarinnan fröken Anna Danielsson samt i Hudiksvalls fru Stina Rodenstam. Vesterljangs och Blacksta församl., Södermanl., ha till skolrådsledamöter invalt: den förra, folkskollärarinnan fröken Sofia Lindberg (omvald), den senare fru Fredrique Nyström född Berg.

*

En allmän svensk kvinnoförenings bildande var ämnet för öfverläggning vid ett privat möte den 11 jan. i Nya Hushållsskolans lokal, 19 Trädgårdsgatan, till hvilket fröken Adèle Wetterlind utfärdad kallelse. Ehuru de till ett 20-tal uppgående deltagarne voro af ganska olika åsikter, segrade vid omröstning de som voro för stiftandet af en förening med ofvanstående namn, hvarför äfven en dylik kom till stånd. Den nybildade föreningen utsåg inom sig en förberedande styrelse.

*

Prisbelönt skoldräkt för flickor. Till Fredrika-Bremer-Förbundets dräktreformförening har från Finsk kvinnoförening ingått meddelande om att sistnämnda förening vid Ryska hygieniska sällskapet i Petersburg exposition 1893, erhållit sällskapets stora silfvermedalj för en skoldräkt för flickor, tillverkad hufvudsakligen efter svenska dräktreformföreningens modell.

Expositionen var icke internationell, utan endast Ryssland och Finland ägde rätt att deltaga i densamma.

*

Stockholms internationella lärarinnehem invigdes den 29 dec. med en enkel högtidlighet, hvarvid rektor Humble i ett hälsningstal till de närvarande framhöll det nya hemmets syfte och blifvande verksamhet. Antalet pensionärer är redan så stort som hemmet kan rymma, och dag igen inkomma anmälningar om nya sådana.

*

Danmark. »*Udstillingstidende*» är namnet på en bilaga till tidskriften »*Kvinden og Samfundet*», hvilken har till uppgift, »att utgöra ett slags föreningslänk mellan den blifvande utställningen af kvinnoarbete i Köpenhamn och allmänheten». Enligt hvad »*Udstillingstidendes*» första nummer meddelar, har utställningens första president, kammarherrinde Oxholm, nedlagt sitt mandat. Arbetsutskottet utgöres af fröknarna Auguste Fenger, Johanne Frimodt och Sofie Holten. Beslut angående lokalen för den blifvande utställningen är ännu ej fattadt. Anmälningstiden för utställare, som skulle utlöpa den 15 jan., är ytterligare förlängd.

*

Finland. »*Nutid*», tidskrift för samhällsfrågor och hemmets intressen, är ett nytt finskt kvinnoblad, som i slutet af förlidet år utskickade sitt första profnummer. Tidskriften redigeras af fröken Helena Westermarck och detta namn, jämte namnen på sådana framstående finska förf. som Minna Canth, Adelaïde Ernrooth, Rosina Wetterhoff, m. fl., hvilka antecknats som medarbetare, är en borgen för det nya företagets framgång. »*Nutid*» utkommer i början af hvarje månad med ett häfte om ungefär 2 ark. Priset är 4 mark.

MACK'S

Dubbel-Stärkelse

Det beqvämaste och snabbaste sättet att med ringa möda stärka *kragar, manchetter* o. d. så att de få utseende af nya är att uteslutande använda Mack's Dubbel-Stärkelse. Hvarje försök leder till fortsatt bruk. Fås öfverallt. Uppfinnare och ende fabrikant H. Mack, Ulm v. D.

Ett säkert medel att stärka kragar, manchetter o. d. så att de blifva som nya. På grund af de stegrade fordringar man i våra dagar ställer på linne med afseende på styfnad och glans, har man mångfaldiga gånger sökt förbättra den enkla risstärkelsen genom att uppblanda densamma med borax, gummi, vax etc.; dock lyckas detta endast genom öfning och erfarenhet i tillblandningssättet. Härtill kommer att mången husmoder, oaktadt ihärdiga bemödanden, känner sig besviken och längtar efter ett bättre och säkrare sätt. — Detta sätt finner man blott genom begagnandet af **Mack's Dubbelstärkelse**, ett absolut tillförlitligt och fullkomligt tillredt stärkelsemedel, hvilket innehåller alla nödiga beståndsdelar i välfvägda proportioner, äfven sådana som framkalla en glänsande yta. Genom detta medel kunna kragar, manchetter o. d. stärkas så väl att de blifva som nya. Användandet af denna stärkelse är ytterst enkelt.

Fysiologiska skodon

för damer, herrar och barn

tillverkas hos undertecknad till moderata priser.

Personer, som hafva ömtåliga eller förstörda fötter, kunna hos mig få skodon, som passa väl och äro bekväma att gå med.

C. NILSSON, Drottninggatan 100.

Alim. T. 5532

Alim. T. 5532

Läderplastik.

Alla slags verktyg för läderplastik säljas billigast hos

PER FROM, Stockholm,

54 Mästersamuelsgatan 54.

OBS.! Saxar, knifvar och skridskor slipas.

Äkta **COLLODIN.**

Tillförlitligaste

och af **Tusen-**

tals personer

bepröfvadt medel

mot liktornar,

vårtor, hudhårdnad

och nageltrång.

Obs, alltid denna inregistrerade etikett som garanti för varans äkthet.

INTYG:

Undertecknade, som användt Herr Axel Litströms Colloidin mot liktornar och kylknölar, ha funnit medlet fullt motsvara sitt ändamål, och kunna det derföre hos enhver till det bästa rekommendera. Amål den 3 maj 1886.

I. G. Geijer. A. Ljungberg, Rådman.

Undertecknad, som varit besvärad af en mängd vårtor, har genom användandet af "Colloidin" från Apotekaren Herr Axel Litström i Falun, blifvit från dem helt och hållet befriad; hvarföre jag omnämnda medel hos enhver till det bästa rekommendera.

Motala & Nykyrke d. 27 aug. 1886. August Axen, Handlande.

Säljes hos Parfym- och Bokhandlare i flaskor å **60 öre** och **1 krona.**

Franko mot **1 kr. 20 öre.**

AXEL LITSTRÖM, Falun.

Från **Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition** hafva utkommit och finnas hos alla bokhandlare att tillgå följande

nya böcker:

FRIDEBORG

Folkkalender för 1895 af B. WADSTRÖM.
Kart. 1 kr.; klob. 1: 75.

VARDE LJUS

Missionskalender för 1895
af Doc. A. KOLMODIN. Häft. 75 öre; kart. 1 kr.

GUSTAF II ADOLF

Hans person och betydelse. Några minnesord med illustrationer till jubelfesten, för menige man af NILS LÖVGREN, kyrkoh. i Gäfle.
Pris: 1 kr.

Slafflickan i Pompeji
eller På hemliga vägar.

En berättelse från kristendomens första århundrade af E. S. HOLT. Häft. 1: 25; kart. 1: 50.

Bland granar och palmer

Berättelse af ERNST EVERS,
Pris: häft. 1: 25; kart. 1: 57.

Upptagen eller Kvarlämnad

Berättelse af O. F. WALTON, förf. till "Ett lyckligt val", "Gamla posetivet", "Skuggor" m. fl. Häft. 60 öre; kart. 75 öre.

Skolmästaren och hans son

En berättelse från 30-åriga kriget af K. H. CASPARI. Öfvers. från 11:te uppl.
Häft. 1 kr.

SYSKONEN

Berättelse af BERTHA SAGER.
Häft. 50 öre; kart. 75 öre.

TVÅ SLAGS LIF

En berättelse ur verkligheten för ung och gammal af A. B. BUXTORF.
Häft. 75 öre; kart. 1 kr.

LITEN OCH VÄRNLÖS

Berättelse af M. LEIBRECHT.
Häft. 75 öre; kart. 1 kr.

Berättelser för folket

Tionde häftet. Af ERNST EVERS.
Häft. 75 öre; kart. 1 kr.

Ur svenska folklifvet.

Berättelse af H. K. Andra häftet. Pris: 50 öre.

Bibliotek för de unga

Flera nya häften.
N:ris 66—69 å 10 till 30 öre pr st.

Teckningar ur lifvet

af E. S. K. Häft. 1: 25.

Några tilldragelser ur

Baron Hans Henr. von Essens
Lefnad. Meddelade af honom själf.
Häft. I och II, hvardera å 1 kr.

C. ROSÉNS ATELIER

Drottninggatan 10, 3 tr.

Telefon 58 16.

1:sta klassens Fotografi-affär!

Fruntimmer,

som önska olycksfallförsäkra sig uti

Bolaget FYLGIA

kunna hänvända sig till

AMELINE STERKY.

Adress: **Stockholm, Döbelnsgatan 1 A.**

Träffas därstädes mellan 10—11 f. m. och 5—6 e. m.

**Å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå,
Stockholm, 54 Drottninggatan,**

finnas anmälda kvinnliga arbetssökande såsom: lektionsgivare i olika ämnen, svenska och utländska lärarinnor för hem och skolor, kontors- och skrifbiträden, bonner, husföreståndarinnor, sällskap och biträden i hem, föreläserskor, gymnaster, sjuksköterskor m. fl.

Aktiebolaget Parasiticide

Desinfektions- och Mattrengöringsanstalt

Tel. 87 99. 101 Valhallavägen 101. Tel. 87 99.

Rengör mattor efter föregående desinfektion från damm och smuts enligt ny metod;

Rengör möbler, säng- och gångkläder från mal och andra parasiter;

Reder tagel och renar fjäder medelst nykonstruerade maskiner.

Pelsverk och mattor emottagas till konservering emot mal.

Hämtning och hemsändning inom Stockholm kostnadsfritt.

Kontor: Drottninggatan 23, 2 tr. upp.

Allm. Telefon 73 73.

Fredrika-Bremer-Förbundets Jurist

lämnar åt kvinnor råd och upplysningar i juridiska och ekonomiska angelägenheter.

Träffas å förbundets byrå

54 Drottninggatan, 1 tr.

Onsdagar och Lördagar kl. 10–11 f. m.

Till Fredrika-Bremer-Förbundet insända böcker.

Akademiska bokhandeln, Upsala: *H. D. Janson*. Lektor Waldenström, dr Wretlind och spriten.

Aktiebolaget Hiertas bokförlag: *F. Dahn*, Korsfararne.

F. C. Askerberg: Roland Forrester och hans systers faror och äfventyr bland Nordamerikas indianer. — *S. Wörishöffer*, Flykten ur Sibirien. — Genom Indien.

F. & G. Beijers bokförlagsaktiebolag: *E. Biller*, Ulli. — *O. Höcker*, Fitzpatrick, trappern.

E. T. Berggrens bokhandel: *B. W.*, Svenska och finska porträtt.

Wilh. Billes bokförlagsaktiebolag: *K. Dalström*, Vår fornordiska gudasaga i sammandrag. — *G. A. Henty*, Frank Norris äfventyr bland indianer och guldgräfvare. — *H. Hörlin*, Sagor.

Adolf Bonnier: *C. de Varigny*, Kvinnan i Nordamerikas För-
enta stater. — *J. Isberg*, Doktors fru.

Alb. Bonnier: *Alfaro*, I gryningen. — Lilla Elnas sagor. — *Märta Bolle*, Fru Strähle. — *F. Dahn*, Julianus affällingen. — *S. Lagerlöf*, Osynliga länkar. — *A. Lundegård*, Faster Ulla och hennes brorsdöttrar. — Prometheus. — *René*, Sju martyrer. — *M. Roos*, Egoism och lycksalighet. — *K. A. Tavaststjerna*, Kvinnoregemente. — *A. Wahlenberg*, En stor man. — *H. Westermarck*, Framåt. — *O. Adelborg*, Ett, två, tre, fyra. — *A. Bagger*, Sjömansäfventyr. — *A. Segerstedt*, Näckrosorna. — *J. R. Spilhammar*, Svenska hjältar under de sista fyrahundra åren. — *O. W. Ålund*, Gustaf II Adolf. — *K. D. Wiggin*, Pollys planer och Lilla julrosen. — Lekkamraten, 13:de och 14:de boken. — Onkel Adams Linnea, 5:te boken. — Lilla sotarmurres underbara öden. — Nisse och Nasse. — Sagau om pannkaksberget. — Snöflingan 1894.

A. V. Carlson: *A. Love*, Väckelseröster ur Guds ord.

G. Chelius: *E. Brightwen*, Kärlek till djuren. — *E. A.*, Lille Erik och hans lekkamrater. — *C. Hammar-sköld*, Små hundars öden. — *J. C. v. Hofsten*, En resa omkring jorden. — Husdjuren. Bilderbok för små barn och för åskådningsundervisning. — *M. Langlet*, Våra vänner. — *F. J. Pajeken*, Trappern Jim.

Fahlerantz & Co: *R. Bergström* och *O. A. Stridsberg*, En bok om Sverige, II. — *C. Bååth-Holmberg*, Charles G. Gordon. — Spillror. — *M. Saunders*, »Vackra Karo».

Fosterlandsstiftelsens förlagsexpedition: *A. Bachofner-Buxtorf*, Två slags lif. — *E. S. K.*, Teckningar ur lifvet. — *H. H. v. Essen*, Några tilldragelser ur baron Hans Henrik v. Essens lefnad, I. — *E. Evers*, Bland granar och palmer. — *K. H. Caspari*, Skolmästaren och hans son. — *E. S. Holt*, Slafflickan från Pompeji. — *L. S.*,

Barnens bilderbok. — Ur lifvet, ser. I. — Barnens tidning 1894. — Barnens vän 1894. — Korn åt små fåglar. — Bibliotek för de unga, n:r 66—69. — *M. Liebrecht*, Liten och värnlös. — *M. Roos*, Ur barndomens värld. — *B. Sager*, Syskonen. — *A. Vollmar*, Söndagsbarn. — *O. F. Walton*, Upptagen eller kvarlämnad.

C. E. Fritzes k. hofbokhandel: *S. Coolidge*, Clover. — *L. T. Meade*, Stora syster. — *Tant Cissy*, Små händer och små fötter.

Fröléen & Co: *J. Pederzani-Weber* och *G. Benseler*, Bland rödskinn och hvita. — Kläd själf din julgran!

H. Geber: *Mark Twain*, Tom Sawyer på resa. — Sverges medeltidssagor berättade för barn, 2:a saml. — *S. Tytler*, Arfskiftet.

Z. Hæggströms förlagsexpedition: Inåt.

Lars Hökerberg: *D. S. Hector*, Experimentboken. — *A. Palm*, Borta och hemma — *A. Sandström*, Nordens första storhetstid. — *I. Zethelius*, På vikingasträt.

H. D. Janson: *H. D. Janson*, Om de absoluta nykterhetssträfvandena.

Ad. Johnson: *G. Aimard*, Svarta korpen. — *A. L. O. E.*, Högmodets fångar. — Glada sommardagar. — *J. Grundmann*, Pelsjägaren och Höfdingen utan stam. — *S. Smiles*, Människans egna kraft, h. 1, 2. — Vi äro muntra musikanter. — Öfver land och haf i ballong.

Nordin & Josephson: *Steffen*, Frigjord.

P. A. Norstedt & Söner: *H. Anderson*, Norska konungasagor. — *M. Anholm*, »De kristnas dödsängel». — *J. C. v. Hofsten*, Bilder ur Danmarks historia. — James Cook eller Jordan rundt tre gånger. — *I. von der Lippe Konow*, I barnåren. — *Th. Mazer*, Tal från predikstolen och altaret. — *R. Melander*, Styrbjörns antring. — *C. Rogberg*, Gustaf II Adolfs minne.

P. Palmquists aktiebolag: *A. Björck*, Det mänskliga lifvets lagar. — *Th. L. Cuyler*, Lefvande stenar. — *V. Emanuelson*, Morbror John. — *Tant Hannas hjälte* — *E. S. K.*, Dagdroppar. — *F. B. Meyer*, Fridsstunder. — Vintersol.

Seelig & Co: Barnens julrosor 1894.

Jos. Seligmann: *Mark Twain*, Tom Sawyer på ströftåg.

Svensk läraretidning: Jultomten 1894.

Teosofiska bokförlaget: *C. S.*, Annie Besant. — *M. C.*, Sagan om den hvita Lotusblomman. — *C. Wachtmeister*, H. P. Blavat sky och »den hemliga läran».

Chr. L. Tenow: *E. Tenow*, En svensk läkares vittnesbörd. — Vetenskapliga experiment på människor.

Wettergren & Kerber: *A. Leffler*, Minnesruna öfver Mathilda Hall.

H. Aschehoug & Co: *G. Krog*, Norske Kvinders sociale og retslige Stilling.

Alb. Cammermeyer: *Th. Andersen*, En Arbejders Dotre.

Jul. Gjellerup: *P. Sveistrup*, Syersker.

H. Knudsen: *E. Key*, Kvinderne og det social-politiske Arbejde.

Finsk kvinnoförening: Kalender öfver kvinnoarbetet i Finland. — Finsk kvinnoförening 1884—1894.

Förlagsaktiebolaget Otava: *A. Gripenberg*, Reformarbetet till förbättrande af kvinnans ställning, III, IV.

Louis Frank: *Louis Frank*, Le grand cathéchisme de la femme.

Till Fredrika-Bremer-Förbundet insänd periodisk litteratur.

Nordisk tidskrift, n:r 1—8. — Statistisk tidskrift, 1893 n:r 3; 1894 n:r 1—3. — Svensk tidskrift, 1893 n:r 18—20; 1894 n:r 1—9. — Tidskrift för kristlig tro och bildning, n:r 1—5. — Läsning för hemmet, n:r 1—6. — Läsning för folket, n:r 1—3. — Hemåt, 1894 n:r 2—10; 1895 n:r 1. — Pedagogisk tidskrift, n:r 1—11. — Svensk läraretidning, 1894 n:r 5—52; 1895 n:r 1—3. Verdandi, n:r 1—6. — Slöjdundervisningsbladet, n:r 1—12. — Helsevännen, n:r 1—24. Jordemodern, n:r 1—12. — Sedlighetsvännen, 1893 n:r 1—6. — Justitia, n:r 1—52. — Nya bokhandelstidningen, 1894 n:r 1—52; 1895 n:r 1, 2. — Svensk bokhandelstidning, 1894 n:r 5—52; 1895 n:r 1, 2. — Svensk musiktidning, 1894 n:r 3—20; 1895 n:r 1, 2. — Skogvaktaren, n:r 1—3. — Nya kyrkans tidning, n:r 2—11. Idun, 1894 n:r 5—52; 1895 n:r 1, 2. — Kamraten, n:r 7—24. — Folkskolans barntidning, 1894 n:r 3—39; 1895 n:r 1, 2. — Finsk tidskrift, n:r 2—6; n:r 1—6. — Hemmet och samhället, n:r 2, 4—10 — Nylände, 1894 n:r 1—24; 1895 n:r 1. — Til moralens fremme, n:r 1—12. — Hvad vi vil, n:r 5—39. — Kvinden og Samfundet, n:r 1—12. — Blätter des Badischen Frauenvereines, 1893 n:r 1—6; 1894 n:r 7—30. — Deutsche Hausfrauenzeitung, 1894 n:r 6—48, 50, 52; 1895 n:r 1, 2. — Neue Bahnen, 1894 n:r 3—24; 1895 n:r 1. — Lend a Hand, n:r 2—6; 1—6. — The englishwoman's review, n:r 2—4. — The nursing record, n:r 318—352. — The review of reviews, 1894 n:r 9—12; 1895 n:r 1. — The woman's journal, n:r 42—52. — La femme, 1894 n:r 3—5, 7—24; 1895 n:r 1. — Le journal du bien public, n:r 2—12. — La ligue, 1894 n:r 2—4; 1895 n:r 1. — Zenské Listy, n:r 2—7.

Winborgs LACTOSERIN-CACAO

Välsmakande, kraftigt närande, hälsosam!

Förordad af professorerna Olof Hammarsten, C. E. Bergstrand, med.
dr. Ch. Em. Hagdahl m. fl.

Hälsovännen, tidskrift för allmän och enskild hälsovård, yttrar i
sitt nummer för den 1 februari följande:

»Särdeles närande och värderikt såsom ett koncentreradt
och smaktligt näringsmedel är äfven den i
handeln hos oss införda lactoserincacao.»

Pris pr burk om

1/2 kilo kr. 2,50; 1/4 kilo kr. 1,30; 1/8 kilo kr. 0,70.

Erhålles hos hrr specerihandlare samt i parti hos

Th. Winborg & Co., Stockholm.
Kongl. Hofleverantör.

Wimans Spisar

för ved och torf.

Vedslöseri omöjligt. Ugnarne icke belagda med någon lera, steka och
grädda utomordentligt jemnt, väl och fort. Inga »brännplåtar» att förnya.
De yppersta intyg från hela landet. Kunnas ses i verksamhet och profvas å

Ingeniör E. A. WIMANS Utställning och Försäljning,
17 Fredsgatan 17, Stockholm.

Hygieniska Skodon tillverkas för Herrar, Damer och Barn.

OBS.! Prisbelönta af Dräkt-Reformföreningen.

Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

☛ Allt arbete utföres noggrant och af bästa materiel. ☛
Reparationer verkställas väl och på bestämd utlofvad tid.

P. GUST. PETERSSON,
52 Drottninggatan 52.

Magasin des Nouveautés pour Confection

20 Kungsträdgården 20

och dess filialer

3 Vesterlånggatan och 75 Vesterlånggatan

rekommenderar

i största urval till *billigaste priser*

Höst- & Vinterkappor

H. de THANCH HÖCKENDORFF.

Nya Hushållsskolan

(för bildade flickor). Grundad 1881.

Föreståndarinna: Fröken H. Cronius.

Nya Hushållsskolans Matsalar

Vestra Trädgårdsgatan 19.

OBS.! Särskild matsal för fruntimmer.

Sparsamma Fruar! Uti och Stiekylle emottages till spånad af all slags garn, väfnad af tyger för såväl hand som maskin, Schalar, Filtar, Plaids, Doffel, Kläden till herrkostymer m. m.

OBS.! Gardiner i fornordiska färger och mönster väfvas af såväl rent ulgarn som trasgarn. Mattor väfvas. All slags färgning och kemisk tvätt, beredning och präsning verkställas. Profver och prisuppgifter på begäran. Gods afhämtas afgiftsfritt från hemmen, ångbåt och järnvägsstation.

Goda varor! Billigaste priser! Reel behandling!

HILDUR ANDERSSON, ingång från Örtorgsgatan. *Stockholm*
Rikstel. 168. Allim. Telefon 76 53. 12 Hötorget

Anmälan.

Dagny, som med 1895 börjar sin 10:de årgång, skall fortfarande hafva till hufvuduppgift att beakta alla förteelser inom samhällslifvet, som beröra kvinnans intressen och skall därjämte allt framgent följa den nyare litteraturen, särskildt sådana dess alster, hvilka behandla sociala och sedliga frågor. Tidskriften meddelar dessutom kortare berättelser, biografiska och historiska utkast, öfversikter m. m.

Dagny redigeras under år 1895 af fröken **Lotten Dahlgren** jämte en af **Fredrika-Bremer-Förbundet** utsedd **Redaktionskomité**, till hvilken, under Förbundets adress, alla meddelanden rörande tidskriften böra ställas. Fru **S. L.—d Adlersparre** vill, när tid och krafter det tillåta, lämna ett och annat bidrag.

Dagny utkommer med åtta häften om två tryckark.

Priset för hel årgång blir fortfarande:

För medlemmar af Förbundet ..... kr. 2,50.

För icke medlemmar ..... » 4,00.

Förbundsmedlemmar prenumerera å **Fredrika-Bremer-Förbundets** byrå, 54 Drottninggatan, personligen eller medelst postanvisning. Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels på förbundsbyrån, dels äfven hos hrr bokhandlare.

Lösnummer kunna erhållas å **Fredrika-Bremer-Förbundets** byrå till ett pris af 60 öre för enkelhäfte.

Barnängens Patenterade Mjölktvål.

(Patent nr 2290.)

Redan i äldsta tider var mjölken uppskattad som ett framstående toalettnedel till hudens förskönande, och nutida mejerskors fina hy och vackra händer utgöra talande bevis på medlets förträfflighet.

Barnängens Mjölktvål är efter en patenterad metod direkt framställd från naturlig mjölk, hvadan densamma ovilkorligen gör hyn och huden *vit, vacker och smidig*, hvarom en och hvar kan öfvertyga sig genom någon tids daglig användning.

Obs. I följd af patentet kan ingen mer än vi framställa denna tvål.
Obs. Etiketterna (med björnstämpeln och Barnängens namn) äro inregistrerade.

Barnängens Tekniska Fabrik, H. Maj:t Konungens Hofleverantör, Stockholm.